

1. DATOS IDENTIFICATIVOS DA DISCIPLINA			
CÓDIGO			
MATERIA	Percepción Visual e Perspectiva II		
DISCIPLINA	Técnicas de representación		
TITULACIÓN	Técnico Superior en Arte Dramática		
ESPECIALIDADE	Escenografía		
ITINERARIO			
CURSO	1º	CUADRIMESTRE	2º
CRÉDITOS ECTS	5		
CARÁCTER	Obrigatoria		
DEPARTAMENTO	Escenografía		
CENTRO	Escola Superior de Arte Dramática de Galiza		
COORDINADOR/A			
DOCENTE	Nome e apelidos: María Sarmiento Rivas Horario titorías: http://www.esadgalicia.com/glg/profesorado.php?id=2&tit=Titorias Despacho: Aula T1 Contacto: mariasarmiento@edu.xunta.es		
DESCRIPCIÓN	Coñecemento e afondamento dos principios da teoría da percepción para a comprensión dos procesos perceptivos: forma e significado. Desenvolvemento da capacidade de observación e comparación dos elementos visuais. Principios de composición. Coñecemento e utilización da perspectiva aplicada ao debuxo artístico e ao deseño do espazo escénico. Análise práctica das formas artísticas en relación coa historia das artes.		
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os acadados en Percepción Visual e Perspectiva I.		
LINGUA EN QUE SE IMPARTE	Galego ☐ Castelán ☐ Inglés ☐		
2. COMPETENCIAS			
COMPETENCIAS TRANSVERSAIS DA TITULACIÓN			
T1	Organizar e planificar o traballo de forma eficiente e motivadora.		
T2	Recoller información significativa, analízala, sintetízala e xestionala axeitadamente.		
T6	Realizar autocrítica cara o propio desempeño profesional e interpersonal.		
T8	Desenvolver razoada e criticamente ideas e argumentos.		
T11	Desenvolver na práctica laboral unha ética profesional baseada na apreciación e sensibilidade estética, medioambiental e cara á diversidade.		
T12	Adaptarse, en condicións de competitividade, aos cambios culturais, sociais e artísticos e aos avances que se producen no ámbito profesional e seleccionar as canles adecuadas de formación continuada.		
T13	Buscar a excelencia e a calidade na súa actividade profesional.		
T14	Dominar a metodoloxía de investigación na xeración de proxectos, ideas e solucións viables.		
T17	Contribuír coa súa actividade profesional á sensibilización social verbo da importancia do patrimonio cultural, da súa incidencia nos diferentes ámbitos e na súa capacidade de xerar valores significativos.		
COMPETENCIAS XERAIS DA TITULACIÓN			
X1	Fomentar a autonomía e autorregulación no ámbito do coñecemento, as emocións, as actitudes e as condutas, mostrando independencia na recollida, análise e síntese da información, no desenvolvemento das ideas e argumentos dunha forma crítica e na súa capacidade para automotivarse e organizarse nos procesos creativos.		
X3	Potenciar a conciencia crítica, aplicando unha visión crítica construtiva ao traballo propio e ao dos demais, e desenvolvendo unha ética profesional que estableza unha relación adecuada entre os medios que utiliza e os fins que persegue.		
X5	Fomentar a expresión e a creación persoal, integrando os coñecementos teóricos, técnicos e prácticos adquiridos; mostrando sinceridade, responsabilidade e xenerosidade no proceso creativo; asumindo o risco, tolerando o fracaso e valorando de maneira equilibrada o éxito social.		
X6	Desenvolver unha metodoloxía de traballo, estudo e investigación encamiñada á autoformación na propia disciplina, procurando ámbitos axeitados para a formación continuada e para adaptarse a diversas situacións, especialmente ás derivadas da evolución da súa profesión.		
X7	Valorar a arte dramática como unha actividade integrada na sociedade e na cultura galegas, coas cales comparte obxectivos e retos.		
COMPETENCIAS ESPECÍFICAS DA ESPECIALIDADE			
EE1	EE1. Concibir as ideas e propostas que fundamentan a creación do deseño, explorando a dinámica do espazo, do corpo e da luz, valorando as súas propiedades representativas e a súa calidade estética.		
EE2	Proxectar a composición do deseño a través do uso do coñecemento dos procedementos técnicos e de representación.		
EE3	Planificar e facer o seguimento do proceso de realización da creación, aplicando as metodoloxías de traballo pertinentes.		
EE5	Estudar para concibir e fundamentar o proceso creativo persoal, tanto no que se refire ás metodoloxías de traballo como á renovación estética.		
3. OBXECTIVOS PARA PERCEPCIÓN VISUAL E PERSPECTIVA II		COMPETENCIAS VINCULADAS	
1.	Familiarizar ao alumnado nos procesos de percepción e a relación destes coa comunicación icónica.	T8, T11, X6, EE5.	
2.	Coñecer no seus aspectos teóricos e prácticos os diferentes elementos que interveñen na percepción visual.	T8, T13, EE1, EE3.	

3. Aprender a terminoloxía propia desta materia.	T8, T13, X1, X7.	
4. Aplicar os coñecementos adquiridos a situacións prácticas.	T1, T2, T12, T14, T17, X3.	
5. Comprender o proceso fisiolóxico e neurolóxico que ten lugar na experiencia da percepción visual.	T6, T8, EE3 .	
6. Aplicar os coñecementos adquiridos no eido da percepción visual ao da perspectiva, e viceversa.	T1, T2, T8, T14, X5, X6, EE3.	
7. Coñecer diferentes perspectivas e o xeito de aplicación de cada unha delas.	T12, X1, X6, EE2, EE5.	
8. Ser quen de facer un bosquexo do natural acadando un resultado fiable en canto á representación da profundidade.	T6, T13, X5, EE1.	
9. Empregar a perspectiva como instrumento á hora da elaboración do bosquexo escenográfico de ambiente.	T14, T17, X5, X7, EE2.	
10. Desenvolgar a capacidade de análise sintético e estrutural (<i>apuntes, bosquexos e esquemas</i>) mediante a introdución de estudos temáticos do natural como referencia.	T1, T2, T17, EE2, EE3, EE5.	
11. Desenvolgar habilidades compositivas tridimensionais en diversas técnicas cunha autodisciplina de traballo exacto e limpo.	T1, T11, T13, X1, X3, EE1, EE5.	
12. Facilitar a lectura espacial das formas utilizando medios expresivos como perspectivas, sombras, e a súa aplicación.	T13, X5, EE1.	
4.A. CONTIDOS PARA PERCEPCIÓN VISUAL		
TEMAS	SUBTEMAS	SESIÓNS
1. Unha aproximación ao estudo da percepción.	1.1. Leis da Gestalt 1.2. Ilusións ópticas e espazos ilusorios.	4
2. Percepción espacial.	2.1. Concepto de percepción espacial. 2.2. Indicadores de profundidade. 2.3. Organización do espazo: relacións espaciais. 2.3.1. Orientación espacial: Relacións topolóxicas 2.3.2. Estructuración espacial: Relacións proxectivas e métricas. 2.4. Factores que posibilitan a percepción espacial: monoculares e binoculares.	6
3. Percepción del color.	3.1. Evolución histórica da cor. 3.2. Psicoloxía e simbolismo da cor. 3.3. Os esquemas de color. 3.4. A luz e a percepción do espazo. 3.5. A cor na arte e no espazo.	8
4. A imaxe visual.	4.1. Características e construción da imaxe visual. 4.2. Condicionamentos do soporte na percepción do espazo: imaxe pictórica, fotoquímica e dixital. 4.3. Imaxe, realidade e verdade. 4.4. Análise da imaxe.	6
5. Imaxe fixa, imaxe en movemento: cómo construímos os espazos da ficción.	5.1. A construción do espazo na imaxe fixa (Pintura, fotografía) 5.2. A construción do espazo na imaxe en movemento: a secuencia e o story board. 5.3. A sombra xeradora de espazos: teatro de sombras.	8
6. La percepción do espazo no teatro, no cine e nas novas linguaxes artísticas.	6.1. As primeiras escenografías: as orixes do cine. 6.2. O espazo fílmico. 6.3. O espazo de representación nas novas linguaxes artísticas: o espazo público e o "site specific".	8
TOTAL		40
4.B. CONTIDOS PERSPECTIVA		
TEMAS	SUBTEMAS	SESIÓNS
7. Fundamentos da perspectiva cónica.	7.1. Introducción e xeneralidades. 7.2. Elementos da perspectiva cónica. 7.2.1. Planos. 7.2.2. Puntos. 7.2.3. Liñas. 7.2.4. Distancias. 7.3. Cono visual. 7.4. Elección de datos. 7.4.1. Posición do punto de vista. 7.4.2. Altura do punto de vista. 7.5. Colocación do plano do cadro.	9
8. Perspectiva cónica práctica.	8.1. Perspectiva frontal ou dun punto de fuga. 8.1.1. Dimensións perspectivas. 8.1.2. Perspectiva de figuras planas. 8.1.3. Volúmenes básicos. 8.2. Perspectiva oblicua ou de dous puntos de fuga. 8.2.1. Dimensións perspectivas. 8.2.2. Métodos perspectivos. 8.2.3. Figuras seccionadas polo plano do cadro.	30

	8.2.4. Figuras situadas diante do plano do cadro. 8.2.5. Perspectiva lineal de figuras planas. 8.2.6. Perspectiva lineal de volúmenes. 8.3. Perspectiva aérea.		
9. Perspectiva a man alzada II	9.1. Bocetos. 9.2. Bocetos de atmósfera. 9.3. Perspectiva en cor.	25	
TOTAL		64	
TOTAL SESIÓN		104	
5. PLANIFICACIÓN DOCENTE			
ACTIVIDADES	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL
Actividades introdutorias	2		2
Exposición práctico-teórica	60		60
Traballo de aula	34		34
Traballo autónomo		23	23
Titorías individuais		8	8
Titorías de grupo		5	5
Actividades de avaliación. Probas	6		6
Actividades de avaliación. Revisión	2		2
TOTAL		104	36
6. METODOLOXÍAS DE ENSINANZA E APRENDIZAXE			
Actividades	Descrición		
Actividades introdutorias	Presentación xeral da materia: obxectivos, metodoloxía, criterios de avaliación, etc.		
Exposición práctico-teórica	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.		
Traballo de aula	O estudante desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión da profesora. O seu desenvolvemento pode estar vinculado con actividades autónomas do estudante		
Traballo autónomo	O alumnado debe desenvolver a análise e resolución dos exercicios de forma autónoma.		
7. ATENCIÓN PERSONALIZADA			
Titorías individuais	Sesións onde a profesora e o estudante revisan e aclaran as dúbidas concretas sobre os contidos relacionados co desenvolvemento da materia ou o desenvolvemento dos traballos.		
Titorías de grupo	Entrevistas que o grupo mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.		
8. FERRAMENTAS DA AVALIACIÓN			
8.1 Avaliación ordinaria para PERCEPCIÓN VISUAL			
Ferramenta / actividade	Competencias avaliadas	Ponderación	
Traballo de aula	T15, T17, X4.	70%	
Exame práctico	T13, EE1, EE2, EE5.	30%	
NOTA: Todos os traballos e o exame deberán ter unha cualificación mínima de 5 para poder facer media.			
8.1 Avaliación ordinaria para PERSPECTIVA			
Ferramenta / actividade	Competencias avaliadas	Ponderación	
Traballo de aula	T1, T2, T6, T11, T12, T14, T17, X1, X3.	60%	
Traballo autónomo	T8, T13, X5, X6, EE1, EE2, EE3, EE5.	40%	
NOTA: Todos os traballos deberán ter unha cualificación mínima de 5 para poder facer media.			
8.1 NOTA FINAL DA DISCIPLINA			
A nota final da disciplina obterase de facer a media ponderada das notas finais de cada unha das partes: Percepción visual: 60% Perspectiva: 40%			
8.2. Avaliación extraordinaria para PERCEPCIÓN VISUAL			
Ferramenta / actividade	Competencias avaliadas	Ponderación	
Traballos de aula suspensos ou non presentados.	T15, T17, X4.	40%	
Exame práctico suspenso ou non presentado.	T13, EE1, EE2, EE5.	60%	
NOTA: Todos os traballos e o exame deberán ter unha cualificación mínima de 5 para poder facer media.			
8.2 Avaliación extraordinaria para PERSPECTIVA			
Ferramenta / actividade	Competencias avaliadas	Ponderación	
Traballo de aula	T1, T2, T6, T11, T12, T14, T17, X1, X3.	50%	
Traballo autónomo	T8, T13, X5, X6, EE1, EE2, EE3, EE5.	50%	
NOTA: Todos os traballos deberán ter unha cualificación mínima de 5 para poder facer media.			
8.2 NOTA FINAL DA DISCIPLINA			

A nota final da disciplina obterase de facer a media ponderada das notas finais de cada unha das partes: Percepción visual: 60%. Perspectiva: 40%.		
8.3 Avaliación específica para alumnado sen avaliación continua / ordinaria / extraordinaria para PERCEPCIÓN VISUAL		
Ferramenta / actividade	Competencias avaliadas	Ponderación
Traballo de aula proposto ao longo do cuadrimestre.	T1, T8, T15, T17, X5, X6, EE3.	50%
Exame práctico	T6, T13, X3, X4, EE1, EE2, EE5.	50%
NOTA: Todos os traballos e o exame deberán ter unha cualificación mínima de 5 para poder facer media.		
8.3 Avaliación específica para alumnado sen avaliación continua / ordinaria / extraordinaria para PERSPECTIVA		
Ferramenta / actividade	Competencias avaliadas	Ponderación
Traballo de aula proposto ao longo do cuadrimestre.	T1, T2, T6, T11, T12, T14, T17, X1, X3.	50%
Traballo autónomo	T8, T13, X5, X6, EE1, EE2, EE3, EE5.	50%
NOTA: Todos os traballos deberán ter unha cualificación mínima de 5 para poder facer media.		
8.3 NOTA FINAL DA DISCIPLINA		
A nota final da disciplina obterase de facer a media ponderada das notas finais de cada unha das partes: Percepción visual: 60% Perspectiva: 40%		
9. BIBLIOGRAFÍA		
Referencias básicas (Percepción visual) <ul style="list-style-type: none"> • BACHELLARD, Gastón, La poética del espacio, México, Fondo de cultura económica, 1965 • BARTHES, Roland, La cámara lúcida, Barcelona, Paidós comunicación, 1999 • GOMBRICH, Ernst, Arte e ilusión, Barcelona, Gustavo Gili, 1982 • HOFFMAN, Donald D., Inteligencia visual. Cómo creamos lo que vemos, Barcelona, Paidós, 2000 		
Referencias básicas (Perspectiva) <ul style="list-style-type: none"> • ANDROUET du CERCEAU, JACQUES. Lecciones de perspectiva positiva. Ed. Xarait, Madrid, 1980. • ARCAS, SANTIAGO y JOSÉ FERNANDO, GONZÁLEZ, ISABEL. Perspectiva para principiantes. Ed. Köneman, 2003. • BÄRTSCHI, WILLY A. El estudio de las sombras en perspectiva. Ed. Gustavo Gili, 1982. • DAMISCH, HUBERT. El origen de la perspectiva. Alianza Forma. Ed. Alianza, 1997. • DE SIMONI, LUIGI e PIERO. Spazio prospettico. Ed. Roma Bonacci, 1976. • GONZALO GONZALO, JOAQUÍN. Iniciación a la perspectiva cónica. Prácticas de dibujo técnico. Ed. Donostiarra, 1992. • NAVARRO DE ZUBILLAGA, JAVIER. Imágenes de la perspectiva. Ed. Siruela, 1996. • NAVARRO DE ZUBILLAGA, JAVIER. Mirando a través. La perspectiva en las artes. Ed. Serbal, 2000. 		
Referencias complementarias (Percepción visual) <ul style="list-style-type: none"> • BARLOW, Horace, Qué ve el cerebro y cómo lo entiende, en VVAA, Imagen y conocimiento. Cómo vemos el mundo y cómo lo interpretamos, Barcelona, Crítica, Grijalbo-Mondadori, 1994 • BARTHES, Roland, La Torre Eiffel. Textos sobre la imagen, Barcelona, Paidós, 2001 • BERNARD, Yvonne, GOTTESDIENER, Hana & HERROU, Michel, Los espacios arquitectónicos, en Psicología del arte y de la estética, Madrid, Akal. • BLAKEMORE, Colin, La comprensión de las imágenes en el cerebro, en VVAA, Imagen y conocimiento. Cómo vemos el mundo y cómo lo interpretamos, Barcelona, Crítica, Grijalbo-Mondadori, 1994 • DUQUE, Félix, La Mépolis, Bit City, Old City, Sim City, en La arquitectura de la no-ciudad, Pamplona, Universidad pública de Navarra, 2004 • FONT, Domènec, Paisajes de la modernidad: cine europeo, 1960 - 1980, Barcelona, Paidós, 2002 • GAUTHIER, Guy, Veinte lecciones sobre la imagen y el sentido, Madrid, Cátedra, 1992 • MALDONADO, Tomás, Lo real y lo virtual, Barcelona, Gedisa, 1994 • MONEO, Rafael, Seis apuntes discontinuos sobre la ciudad, en La arquitectura de la no-ciudad, Pamplona, Universidad pública de Navarra, 2004 • NOGUÉ, Joan (ed.), El paisaje en la cultura contemporánea, Madrid, Biblioteca Nueva, 2008 • NOGUÉ, Joan (ed.), La construcción social del paisaje, Madrid, Biblioteca Nueva, 2007 • TORÁN, L. Enrique, El espacio en la imagen, Barcelona, Mitre, 1985 • WALKER, J.A. & CHAPLIN, Sarah, Leer imágenes, en Una introducción a la cultura visual, Barcelona, Octaedro-Eub, 2002 		
10. OBSERVACIONES / RECOMENDACIONES		
<ul style="list-style-type: none"> • Esta guía podría estar suxeita a cambios, co coñecemento previo do alumnado, segundo as necesidades ou a evolución do curso en cuestión. • Os exames e entregas deberán axustarse aos prazos e hora indicados pola profesora da materia ou Xefatura de Estudos, o seu non cumprimento implicará a non superación destes. • Os traballos por escrito deberán presentarse segundo os criterios establecidos polo centro en relación ao modelo, desenvolvemento e adecuación estilística e ortográfica (IP701.16 no apartado 7 do Manual de Calidade). Os traballos que non reúnan tales requisitos serán devoltos para revisión. 		